

ŠIBENSKI list

ŠIBENIK
srijeda,
11. kolovoza 1954.
Izlazi tjedno
God. III. Broj 105
Cijena 10 dinara

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA ZA GRAD I KOTAR ŠIBENIK

12. kolovoza 1941.

ONI SU BILI PRVI

Prije trinaest godina na poziv svoje Komunističke partije otišla je iz našega grada prva grupa šibenskih partizana, da se bori protiv fašističkih okupatora i njihovih ustaških slugu.

Bilo ih je 31.

Odgjila ih je Paraja i SKOJ. Bili su radnici i đaci. Ljubav prema svom narodu i slobodi, bila je njihova osnovna odlika. Zarko ljubeći jedno iz dna duše mrzili su drugo: mrzili su fašizam i ugnjetavanje.

Otišli su svjesni opasnosti i teškog života ratnika, na kojeg se okomljuje silna fašistička motorizirana snaga, i za kojim se za Judin novac šuljaju sjene izroda. Iako iznenađeni i ratu nevični u prvom boju pokazali su, da su dostojni ratnici slobode.

Otišli su da pomognu sprskoj braći, koju su ustaše, priljučujući hrvatsko ime, počeli da zvjerški istrebljuju. Zajedno su kročili kroz dobro i zlo. Naporom, pjesmom, krvlju i životima stvarali su zajedno novu Jugoslaviju, ravnopravnu zajednicu bratskih naroda.

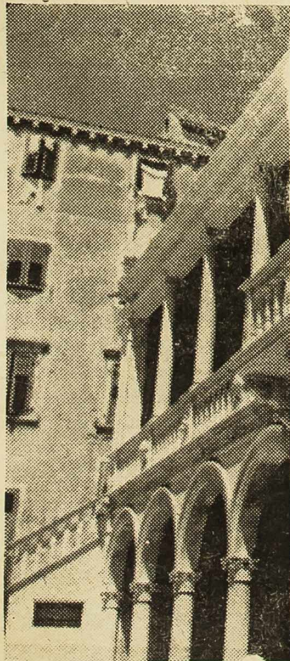
Otišli su da naša zemlja bude slobodna od okupatora, ali i slobodna od svih izrabljivača, da u njoj vlada radni narod, da bude socijalistička.

Iz malih partizanskih grupa i odreda širom Dalmacije, Hrvatske, širom čitave Jugoslavije razvila se moćna Narodnooslobodilačka vojska, koju je podržavao općenarodni Narodnooslobodilački kokret pod vodstvom Komunističke partije i druga Tita.

Za prvom našom partizanskom grupom slijevale su se stalno nove grupe boraca iz našeg grada i kotara, stotine, tisuće.

Od prve grupe malo ih je ostalo živih. Njihov primjer rodoljublja i junaštva ostao je trajno nadahnuće novim pokoljenjima.

Prvoj partizanskoj grupi pripada trajna slava, i zahvalnost našega grada.

Šibenik — Gradska vijećnica

Raspisani su izbori za odbornike Vijeća proizvođača

KOTARSKA IZBORNA KOMISIJA VEĆ VRSI PRIPREME

Nedavno je Sabor Narodne republike Hrvatske raspisao opće izbore za odbornike Vijeća proizvođača narodnih odbora kotara i gradova za dan 24. listopada 1954. godine.

To su po redu drugi izbori u našoj Republici za odbornike Vijeća proizvođača. Prvi izbori su održani 14. prosinca 1952. godine. Novina je ovih izbora u tome, da se vijeća biraju neposrednim putem za razliku od prošlih izbora, kada su odbornici za pojedina vijeća bili birani putem izbornih tijela. Važnost ovih vijeća je u tome, što će se ona saobraziti sa našim novim privrednim propisima i zadacima.

Maršal Tito kumovao devetom djetetu seljaka u Burnjem Primoštenu

U nedjelju je predsjednik Republike drug Tito preko svog izaslanika, narodnog zastupnika Pere Škarica kumovao devetom djetetu seljaka Ivana Bogdana u Prhovu (Burnji Primošten).

Narod je izaslaniku druga Tita priredio svečan doček. Pred kućom sretnih roditelja, koja je bila iskićena zastavama i zelenilom, omladinka Neda Bogdan toplo je pozdravila izaslanika, predavši mu cvijeće. Uz malu svečanost i prisustvo velikog broja mještana izaslanik je predao roditeljima djeteta darove druga Tita.

Sa sastanka rukovodilaca poduzeća

Uočene nepravilnosti trebalo bi otkloniti

U dvorani Mjesnog sindikalnog vijeća održan je u prošli petak sastanak sa rukovodiocima poduzeća, na kojem je raspravljano o nepravilnostima pri upošljavanju radnika i službenika u gradu i na koji način poboljšati to stanje.

Drugovi Slavo Radin, predsjednik MSV i Petar Rončević, predsjednik NO-a gradske općine iznijeli su, između ostalog, da je u našim poduzećima zaposlen bez neke osobite potrebe veći broj penzionera, što otežava ili pak onemogućava uposlenje onih lica kojima je to potrebno. I pitanje na sličnim sastancima to pitanje je postavljano na dnevni red, ali se uprave poduzeća nisu pridržavale donijetih zaključaka.

Ne vodi se briga o omladincima, koji su tek završili znanat. Oni nisu u stanju, što je i razumljivo, da u radu pruže ono, što može jedan iskusniji radnik, i zbog toga ih se, jednostavno otpušta s posla. Takav postupak nastoji se opravdati nekim momentanim i uskim interesima poduzeća, međutim, očito je da takav odnos prema mladim radnicima nanosi veliku štetu našoj privredi.

Takoder je istaknuto, da se ne vodi računa o postojanju Biroa za posredovanje rada. Uvedena je štetna praksa da se radnici i službenici primaju na posao i ne pitajući za mišljenje tu ustano-

Izborna komisija u kotaru Šibenik već je počela radom. U čitavom kotaru bit će izabrano 50 odbornika, od čega će grupa industrije, trgovine i zanatstva brojiti 42, a grupa poljoprivrede 8 odbornika. Prva grupa imaće 24 izborne jedinice, a druga 8. Zborovi birača trebaju se održati najkasnije do 20. kolovoza o. g.

Sve privredne organizacije koje imaju više od 20 birača trebale su do 10. o. mj. imenovati komisije za izradu biračkih spiskova. Te komisije treba da u roku od 10 dana, t. j. do 20 o. mj. sačine biračke spiskove, a zatim ih izlože u svojim prostorijama na uvid svim biračima. Svaki birač ima pravo da stavi prigovore. Spisak stoji izložen tri dana, kroz koje vrijeme komisija može da rješava eventualne prigovore. 24. o. mj. komisije su dužne da svoje biračke spiskove dostave Kotarskoj komisiji za biračke spiskove, radi konačnog rješenja o prigovorima, te potvrđivanja biračkih spiskova. Na-

kon završenog posla birački spiskovi će biti vraćeni odnosnim komisijama pri privrednim organizacijama. Nakon potvrde biračkih spiskova od Kotarske komisije, u njima se ne smiju više vršiti bilo kakova brisanja, a niti upisivanja novih lica. Za privredne organizacije koje imaju manje od 20 birača, biračke spiskove sastavlja nadležni Narodni odbor općine.

I ovom prilikom potrebno je skrenuti pažnju privrednim organizacijama na to koga biraju u nova vijeća proizvođača. Svako ko da treba birati one drugove, kojima na srcu leži socijalistička izgradnja naše zemlje i koji će zdušno izvršavati sve postavljene zadatke. Pri tom ne bi se smjelo mimoći one drugove i drugarice koji su se u sadašnjim vijećima proizvođača pokazali sposobni i kao takovi zreli za uspješno rješavanje svih problema, na koje su nailazile mnoge privredne organizacije na našem kotaru u toku protekle dvije godine.

Dr. Ivan Ribar među svojim biračima

Za vrijeme svog petodnevnog boravka naš zastupnik u Saveznom vijeću narodne skupštine dr. Ivan Ribar posjetio je birače na otocima Žirju i Kapriju, te u Devrskama i Varivodama.

Žirje i Kaprije posjetio je u petak 6. o. mj. zajedno sa narodnim zastupnikom Sabora drugom

Perom Škaricom. Sastanku u Žirju prisustvovalo je oko 400 birača. Najviše se raspravljalo o gradnji obale. U Kapriju je dr. Ivan Ribar održao uži sastanak sa predstavnicima vlasti, SSRN i zadruga. Raspravljalo se o gradnji uljarne.

U nedjelju dr. Ivan Ribar zajedno sa narodnim zastupnikom Sabora drugom Nikolom Špirićem posjetio je Devrske i Varivode. U Devrskama se sakupilo oko 200 birača. Razgovarano je o potrebi izgradnje vinarskog područja. U Varivodama je bilo prisutno oko 180 birača.

Pored razgovora o lokalnim problemima, birači su postavljali i druga opća pitanja, na koja im je dr. Ribar odgovarao.

Dr. Ivan Ribar otputovao je u ponedjeljak.

„Lado“ državni ansambl pjesama i igara gostuje u Šibeniku

16. i 17. ovog mjeseca gostuje po prvi put u našem gradu »Lado« državni ansambl pjesama i igara NRH. Ovo gostovanje predstavlja za Šibenik jedan izuzetan kulturni doživljaj. Naši građani će prvi put imati prilike da vide naše narodne plesove u visokoj umjetničkoj obradbi i izvedbi.

»Lado« je profesionalno umjetničko tijelo osnovano 1948. godine kao Državni ansambl narodnih pjesama i plesova. Oko 40 članova profesionalno se bave studiranjem narodnih plesova i pjesama pod rukovodstvom stručnih koreografa Zvonka Ljevakovića i Ane Maletić. Pjesme i plesovi koje izvode članovi »Lada« misu vjerne kopije narodnih pjesama i plesova. Njihovi osnovni elementi potekli su iz naroda, dok je postava, i scenska i plesačka, rezultat studije, umjetničke analize i rada koreografa.

Šibenik — Putnička obala

Triumf zemalja Ankarškog sporazuma

Prije dva dana potpisan je na Bledu ugovor o savezu, političkoj suradnji i uzajamnoj pomoći između Grčke, Turske i Jugoslavije.

To je velika pobjeda triju zemalja na putu trajne međusobne suradnje, koja će se od sada sve jače razvijati. Jamstvo za to pružaju zajednički interesi i velika politička mudrost kojom su i do sada razvijani odnosi međusobne suradnje.

Nikakove makinacije sa strane nisu mogle ni omesti ni spriječiti ovo veliko djelo. Vjerne načelima Povelje Ujedinjenih naroda tri zemlje udružuju svoje snage radi očuvanja svoje nezavisnosti i mira na Balkanu. Agresivnim tendencijama protiv Balkana postavljena je snažna prepreka. Evropa je dobila oslonac, primjer i podstrek kako treba rješavati pitanja zajedničke obrane i šire suradnje na svim područjima.

Novi ugovor samo je logički nastavak Ankarškog sporazuma od 28. veljače 1953. godine, koji ostaje na snazi, ukoliko nije izmijenjen odredbama sadašnjeg ugovora.

Prema novom ugovoru strane ugovornice su se suglasile, »da svaku oružanu agresiju protiv jedne ili više od njih na ma kom

dijelu njihova teritorija smatraju kao agresiju protiv sve tri strane ugovornice«.

Novi ugovor predviđa ustanovljenje stalnog savjeta, koji će sačinjavati ministri vanjskih poslova i po potrebi, tj. prema situaciji i prirodni pitanja koja će se razmatrati, i drugi članovi vlada zemalja ugovornica. Stalni savjet je zamijenio konferenciju ministara vanjskih poslova, koja je bila ustanovljena Ankarškim ugovorom.

Na Bledu je objavljen i memorandum o balkanskoj savjetodavnoj skuštini, koja će biti sastavljena od jednakog broja predstavnika triju zemalja, a koje će odrediti njihovi parlamentari iz reda svojih članova. Statut skupštine bit će naknadno izrađen.

Zajedničke komisije SSRN za grad i kotar

Kako uskoro predstoji stvaranje jedinstvenog odbora Socijalističkog saveza za grad i kotar, to se je 9. o. mj. prišlo osnivanju i zajedničkih komisija, i to za ideološko-politički rad, za masovne i društvene organizacije i komisije za žene. Na sastanku obaju sekretarijata SSRN kojem su prisustvovali i predsjednici dosadašnjih komisija, izvršen je izbor članova za sve tri komisije.

Odlučeno je, da komisije u roku od osam dana održe sastanak na kojem će se izabrati predsjednika, razmotriti dosadašnji rad i na kraju predvidjeti konkretne mjere za daljnje djelovanje.

U srpnju preko 1200 turista

Prošlog mjeseca boravilo je u Šibeniku preko 1200 domaćih i stranih turista. Gostiju iz unutrašnjosti zemlje bilo je 1038, od toga iz NR Hrvatske 621, Srbije 259, Slovenije 102, Makedonije 34 i NR Crne Gore 22. Kroz isto razdoblje bilo je 1768 noćenja. Od 181 stranog turista u najvećem broju bili su zastupljeni oni iz Zapadne Njemačke, Francuske, Engleske, Belgije i Holandije. Za razliku od lipnja o. g. u mjesecu srpnju broj gostiju se povećao za oko stotinu.

Privredni kriminal

To se baš ne mora događati

Napadajući na društvenu imovinu vrše se u raznim vidovima. Pojavu vršenja krivičnih djela u privredi, kao na primjer: oštećenje općenarodne imovine ne-savjesno i nemarno vršenje službene dužnosti, koje prouzrokuje oštećenje i razvlačenje te imovine, pronevjere ili prisvajanja povjerene imovine u ličnu korist i razne druge vidove kojim se nanosi šteta društvenoj imovini — nazivamo — privredni kriminal.

I u našem gradu, mi smo bili, a žalost još uvijek smo svjedoci, kako neki pojedinci, upravljajući negativnim pobudama, takoreći iz busije vrebaju na društvenu imovinu, koja im je povjerena na čuvanje ili upravljavanje.

Evo tri slučaja.

Prisvojila novac od meljave

Baljkas Mirjana, bivša službenica poduzeća »Krka«, industrija za preradu plodina i zemaljskih proizvoda, optužena je za krivična djela: falsifikata službenih isprava i pronevjeru.

Ona je prilično dugo kroz 1951., 1952. i 1953. godinu prisvajala povjereni joj novac.

Vršila je naplatu mliva od pojedinih stranaka, nakon što bi žito bilo samljeveno i izvagano. Taj posao obavljala je putem blokova »uplatnica« u duplikatu. Jedan primjerak dala bi stranci, a drugi primjerak uplatnice zadržala za sebe. Na osnovu tih zadržanih primjeraka pravila bi obračun poduzeća i polagala novac od utška u glavnu blagajnu. Kod pravljenja obračuna, ona bi jednostavno unijela krive podatke iz uplatnice. Na pri-

mjer: stranka bi samljevala 170 kg pšenice i platila meljavu za tu količinu, a ona bi u obračun stavila da je samljeveno 70 kg pšenice i položila iznos za uslugu meljave od 70 kg pšenice. Za ostalih 100 kg iznos bi zadržala za sebe. Ili na primjer: ako bi jedna stranka mljela više vrsta žitarica: pšenicu, kukuruz i ječam, ona bi u obračun stavila samo da je mljela jednu vrstu, u utrzak za ostale vrste jednostavno prisvojila u svoju korist. Kroz čitavo vrijeme poslovanja nije se pridržavala propisa, da svakog dana predaje novac od utška za izvršene usluge u mli-nu u glavnu blagajnu poduzeća. Naprotiv, ona bi veće novčane iznose držala kod sebe i po nekoliko dana.

Gdje je kontrola rada nad službenicima? Sto je radio službenik na glavnoj blagajni, koji nije insistirao na tome, da utrzak od meljave bude predan svakog dana u glavnu blagajnu? Zar je stajalo nešto na putu odgovornima, da jednom uzmu nekoliko blokova te službenice i da stanje uplatnica provjere sa falsificiranim stanjem u njezinim obračunima? Oni su bili dužni to da rade, jer je to sastavni dio društvene kontrole nad općenarodnom imovinom. Zbog toga je Baljkas Mirjana mogla tako dugo i sigurno vršiti pronevjere, što ju je konačno dovelo do toga, da danas odgovara za iznos od 328.000 dinara.

U stvari, ni jedna kontrola nije bila u stanju da točno utvrdi visinu izvršene pronevjere kroz spomenuto razdoblje, jer nedostaje osnovna dokumentacija iz poslovanja optužene. Iznos od 328.000 dinara utvrđen je na osnovu postojeće dokumentacije.

Pronevjere pomoću lažnih faktura

Krstin Zivojin, bivši poslovođa prodavaonice gume i obuća kombinata »Borova« u Sibeniku, okrivljen je da je pronevjerio društvenu imovinu u vrijednosti od 1.300.000 dinara. Njegov drzak način falsificiranja faktura u cilju pravdanja prisvojenih iznosa i uopće oštećenja društvene imovine je riječak primjer. Krstin je svoja nedjela prikrijavao na način, da nikada možda ne bi palo na pamet kontrolnim organima njegovog poduzeća iz Borova, a ni drugima, da posumnaju u njegov rad. Manjak je nastao za vrijeme njegova upravljanja prodavaonicom od 1952. do smjnjivanja s dužnosti u svibnju 1954. godine.

Krstin je kao poslovođa od 1952. godine započeo sa vršenjem nedozvoljenih manipulacija u upravljanju povjerenom mu imovinom. Tada su mu se već pojavljivali manjkovi. Pojavili su se kao rezultat prisvajanja raznih novčanih iznosa u ličnu korist, namijenjenim prvenstveno za lične potrebe i za čašćenje trećih osoba, s kojima se on najčešće družio. Osim toga, on je uzimao novac iz blagajne prodavaonice, te ga posuđivao drugima, a da se ne može sada svih sjetiti, kojima je dao. Ako je trebao obaviti trgovački posao na svoj račun, poslužio bi se odgovarajućim iznosom iz blagajne poduzeća. Mnogim ljudima bi davao robu, a da od njih ne bi naplatio protuvrijednost. Na kraju se sjetio da će trebati pravdati manjak u iznosu od oko 1.300.000 dinara.

Došao je na zaista jednostavnu, ali opasnu ideju.

Odilazio bi kod poduzeća u našem gradu s kojima je imao poslovne veze i pitao kod njih, da li reflektiraju na kupnju

(Nastavak na 4. stranu)

Ne igrati se tuđim životima

Mnogima je još u sjećanju nesreća koja se dogodila prošle godine između Beograda i Zemuna, kad je prekrani brod bio zahvaćen nevremenom i potopljen. Samo nekoliko dana dijeli nas od nesreće sa prekranim brodom kod Žirja.

Uza sve to još uvijek se slične pojave dešavaju. Motorni brod »Ika«, koji prevozi putnike na pruzi Sibenik-Skradin teško je u subotu 7. o. mj. otplovio sa putnicima kojih je bilo previše. Pilot se pouzdao da će mirno vrijeme i dalje potrajati i da opasnost ne prijete. No ta se slika ponavlja skoro svaki dan, a osobito ponedjeljkom i subotom. Brodovi poduzeća »Dupon« koji saobraćaju na ovoj relaciji maleni su i nedovoljni za promet.

Dok na ostalim prugama saobraćaju parobrodi Jadranske linijske plovidbe, pa je putovanje sigurnije i udobnije, ova je pruga prepuštena poduzeću »Dupon«, jer bi navodno bez nje ono imalo deficit. A ono se tako lakomislno odnosi prema ljudima od kojih živi, i jedna jedina briga im je -zarada. Jer, dok je ovaj brod bio tako prekran, da je dolazilo u pitanje sigurnost broda (sav je teret na palubi), a o udobnosti vožnje da se i ne govori, dotle su dva broda, koji prevoze radnike, stajala bez posla uz obalu. Zar se onih dana, kad je promet velik, ne bi moglo odvesti jedan dio putnika do Zatonu u 12 sati, da se redovita pruga rastereti?

Dalje. Dok se na turističkim parobrodima sa svim udobnosti-

ma plaća oko 8 dinara po 1 morskoj milji vožnje, a na putničko-teretnim oko 6 Din, na ovoj pruzi plaća se oko 7 dinara po putniku. Brodski magazin u koji silaze putnici loše je prozračan, a o brizi za majke sa djetecom ne može se ni govoriti.

Da do prekrcaja putnika ne dođe trebala bi voditi brigu Lučka kapetanija, jer nije dovoljno da se njeni službenici ljute na putnike što su se ukrcali preko broja. Ona ima drugih sredstava da upozori poduzeće da su ljudi važniji od zarade.

K.

Selo V. Glava bez škole

Selo Velika Glava je među većim selima na području NO-a Skradin. Ima dosta djece, ali nema škole. Bilo je i tu nekad veselja, naročito za vrijeme službovanja učiteljica Danice Pedišić i Marije Crnogača.

Vlasniku zgrade tadašnje škole Zjalić-Pavasoviću nije išlo nekako na račun, pa je zgradu upotrebio za svoje privatne svrhe. Od 1948. godine ne čuje se tu više dječje brujanje i natucivanje slova. Djeca su sve starija.

Ljudi bi radili. Odabrali su mjesto za gradnju, dopremili kamen. Ali potreban je cement, kreč i ostalo, pa ne mogu dalje.

Trebat će što — prije riješiti taj problem.

Lj. Radišić

I. SIBENSKA OMLADINSKA BRIGADA VRATILA SE U SIBENIKU

Jučer je u Sibenik stigla I. sibienska omladinska radna brigada, koja je puna dva mjeseca radila na izgradnji hidroelektrane u Vinodolu. Brigada je postigla velik uspjeh, jer je proglašena šest puta udarnom, a osam omladinaca udarnicima. Brigada je dnevno prebacivala normu za 140—150%. Po dolasku u Sibenik brigadirima je priređen svečan ručak.

UPIS U I. RAZRED UČITELJSKE SKOLE

U novoj školskoj godini vršit će upis učenika-ca u I. razred Učiteljske škole u Sibeniku, u kojem će se moći upisati 35 učenika-ca. Prednost imaju oni učenici-ce koji su s uspjehom završili osmogodišnju školu. Prije upisa kandidati će se trebati podvrći ispitu sluha. Prijave za upis primaju se do zaključno 1. rujna o. g.

Dr. Vice Iljadica

U petak ujutro umro je, nakon kraćeg bolovanja, dr. Vice Iljadica-Grbešić, istaknuti kulturni i politički radnik u vremenu prije Prvog svjetskoga rata, markantna i s poštovanjem sretana pojava starog i korjenitog Sibenčanina, jedan od posljednjih pripadnika starije generacije narodnih boraca, učesnika i svjedoka u najznačajnijim događajima Sibenika kroz više od pola vijeka.

Dr. Vice Iljadica rodio se 11. travnja 1869. u staroj šibenskoj rodoljubivoj pučkoj kući. Njegov brat Dume, težak-pjeknik, učestvovao je sa Antom Supukom u ljutim borbama sa talijanima za hrvatski karakter Sibenika, i bratovom se borbenošću zadobio i Vice. Po završetku gimnazijskog studija u Splitu, pokojnik je početkom devedesetih godina prošlog vijeka pošao na pravne nauke, studirajući najprije u Zagrebu, a zatim u Pragu, gdje je promoviran na čast doktora prava.

Demokrat već po podrijetlu, odgoju, a naročito po živome svom osjećaju za narod iz koga je nikao i za tekovine modernog napretka, dr. Iljadica je u Pragu zadobio nove pobude u naprednoj češkoj sredini, u kojoj je tada blistao svojim velikim umom i snažnim naprednim pokretaštvom profesora Toma Masaryka, kasniji veliki predsjednik obnovljene slobodne države Čeha i Slovačka. U ličnom kontaktu sa Masarykom Iljadica je produčio svoja napredna shvaćanja, izgradio se u prvoboraca nove, mlade generacije hrvatskih intelektualaca, koja je na prijelazu iz XIX. u XX. vijek izvršila korjenitu promjenu u hrvatskom kulturnom, književnom i političkom životu. Kad su 1895. g., nakon palaža mađarske zastave u Zagrebu, brojni hrvatski i srpski studenti emigrirali u Prag, tu je već bio Iljadica, i uz živo njegovo učešće započela je akcija, najprije publicistička, sa mjesecnicima »Hrvatska misao« i »Novo doba« (ovome je Iljadica bio izdavač i urednik) 1897. g., a zatim i na terenu, po čitavoj domovini.

Ovi mladi Masarykovi učenici, realisti, prekinuli su sa starom kulturnom i političkom praksom: romantiku i blijeđe realističke pokušaje zamijenila je u književnosti Moderna, na mjesto nazdravičarstva i bratoubilačke borbe u kulturni i politički život stupili su sitni rad i bratstvo i jedinstvo Hrvata i Srba. Hrvatska je doživjela svoj drugi preporod. I

oni koji nisu dijelili shvaćanja realista-naprednjaka nisu se mogli otići valovima novoga kurza.

U rodnom kraju dr. Vice Iljadica je živo pregno da ostvari ideje svoje i svojih drugova. Već 1899. g. osnovao je muzičko društvo »Kolo«, okupivši oko njega brojnu sibienskiju omladinu, osobito težačku. »Kolo«, koje postoji već preko pola vijeka, a kome je pokojnik bio prvi predsjednik i dirigent, a zatim do kraja počasni predsjednik, brzo je stalo u red naših najboljih pjevačkih društava. Zaslugom dra. Iljadice oživjela je stara Narodna čitaonica, ustrojena je Pučka štedionica, a 1909. g. osnovana Pučka tiskara.

Dr. Iljadica se brzo afirmirao i na političkom polju. Njegovi »kremenjaci« nastupali su kao posebna politička skupina, sa izrazito demokratskim programom, dok u svibnju 1908. g. nije došlo do osnutka Hrvatske pučke napredne stranke, u koju su ušli i šibenski »kremenjaci«. U novoj stranci dr. Iljadica je zauzimao čast potpredsjednika. 1907. i 1908. Iljadica je bio poslaničkim kandidatom svojih istomišljenika kod izbora za parlament u Beču i Sabor u Zadru.

Znatnu djelatnost pokojnik je razvio i kao publicist. 1907. i 1908. izdavao je i uređivao tjednik »Kremenjak«, a od 1911. do 1914. tjednik »Naprednjak«. Živo se interesirao za književna stvaranja, pa je u svojoj dubokoj starosti preveo Ljermontovljevu poem »Demoni«.

Nakon Prvog svjetskog rata pokojnik se povukao iz političkog života, posvetivši se svom »Kolu« te problemima izgradnje novog Sibenika, a napose pitanjima saobraćaja. U danima tuđinske okupacije dr. Iljadica je odlučno stao uz Narodnooslobodilački pokret. Zbog toga je 1944. g. od Nijemaca utamničen i uzet za taočica. Narodnooslobodilački front za okrug Sibenik izabrao ga je za svoga prvog potpredsjednika.

U subotu poslije podne popularnog »barba Vicu« otpatili su na posljednje počivalište brojni njegovi prijatelji i poštovaoci. Na pokojnikov otdar položili su vijence Narodni odbor gradske općine Sibenik i RKUD »Kolo«, u ime kojega se nad otvorenim grobom oprostio od zaslužnog osnivača društva lijepim govorom njegov predsjednik Krešimir Crnogača.

U Sinju na dan alke

Sinjsku alku gledalo je ove godine dosta Sibenčana, možda oko 300. Izlete su organizirali radni kolektivi nekih naših poduzeća sa svojim automobilima. Težnja ljudi da se zajednički provedu i upoznaju krajeve naše zemlje, koje još nisu vidjeli, svakako je pozitivna. U tome pravcu treba iskoristiti postojeće mogućnosti. Uprave naših poduzeća i sindikalne podružnice izlaze u susret tim nastojanjima.

Nekima je bilo prvi put da se nađu u Sinju.

Kad se prode Mučko polje pred očima počinje se pojavljivati Sinjsko polje sa Sinjem i okolnim selima. Osobito je lijep pogled na Sinj i Sinjsko polje sa brežuljka na kojem je crkvice sv. Frane. S desne strane dolje u kotlini je ciglana, a pravo naprijed preko Sinja ističu se bijele kao pila nazubljene zgrade, nove tekstilne tvornice »Dalmatinka«. S lijeve strane je veliki bazen za kupanje.

Sinj je lijep i ureden gradić sa kamenim zgradama i tvrdim ulicama.

Toga dana bilo je dosta stranaca, koji su došli automobilima. Pred tribinama u ulici, gdje se trče alka stizalo je nekoliko stranaca tražeći ulaznice. Netko im je objašnjavao što je alka. Jedan je kazao na njemačkom, da to mora biti vrlo interesantno.

Strancu je interesantno što će u današnjoj Evropi možda jedino u Sinju gledati jednu staru vitešku igru, vidjeti stare nošnje i oružje, zarobljenu tursku opremu.

Ali stranac ne će lako shvatiti ono što može shvatiti naš čovjek, kada sluša Sinjane za vrijeme trčanja alke. Ne će shvatiti duh viteštva i slobode Sinjana i uopće našeg čovjeka. Uvijek svjež i suvremeni duh,

koji se krije iza jedne konzer-vativne forme kao što je alka.

Čitava ulica, okolni zidovi i prozori na kućama bili su ispunjeni mnoštvom naroda. U alkarima i njihovim momcima prepoznaju svoje mještane. Svaki njihov uspjeh primaju kao svoj. Izvježbanim okom s daljine od stotinjak metara vide da li je jahač kopljem pogodio alku, i u koji otvor.

— Ono ti je Džapić, ono Cati-pović, Modrić, Cabo, Delić, ono ti je vojvoda Peko — kaziva jedan gledalac.

Na pitanje da li svatko može trčati alku, ako se pripremi i prijavi, subesjednik kao začuden takvim pitanjem odgovara:

— Ne, ne može svatko. Na to se pazi. Mogu samo časni i pošteni, dobri rodoljubi.

Alka je odraz slobodarskog duha Sinjana i čitave Cetinske krajine. Stoga nije čudo da se najčešće samo oni, koji su u Narodnooslobodilačkoj borbi bili na strani naroda.

Pa zar bi i mogao netko drugi da obuče alkaru odoru i zajaši ata?

Po govoru i kretnjama, pa načinu razlaganja, osjeti se da Sibenčani i Sinjani imaju dosta sličnoga.

Vremenom će se možda i ugasiti tradicija trčanja alke.

Ali nikada se ne će ugasiti slobodarski duh naroda Cetinske krajine.

U toku Narodnooslobodilačke borbe kod njih je nikla ona jednostavna pjesma o cetinskim partizanima, koji su kod sela Glavice dočekali talijansku kolonu i ubili između ostalih i talijanskog pukovnika.

»Stoj fašista-kud si pošao. Zapamtit ćeš gdje si doša.

Nije t'ovo Venecija, Nego naša Dalmacija I njezini partizani Cetinjani i Sinjani«.

Sjećanje na 12. kolovoza 1941.

Večer prije ili 12. kolovoza ujutro obavijestio me drug Nikica Zenić, da iz Sibenika odlazi prva partizanska grupa, te da trebam ostati kod kuće, u kojoj sam tada stanovao sam, da bih prihvatio kruh i druge stvari namijenjene za opremu te grupe. Te će stvari u dvije vreće donijeti majka Miće Radečića i Lepa Šarić.

Toga jutra majka pok. Miće i pokojna Lepa donijeli su dvije vreće. Došle su ulicom Matije Gupca, prošle kroz dvorište i vrt Karadžole i preko zida dodale mi vreće. U jednoj je bio kruh a u drugoj roba, nekoliko džepnih noževa i još neke sitnice.

Kasnije je drug Nikica Zenić opet navratio, da vidi, da li su stvari donesene. Kazao mi je da će Emo Svoboda donijeti jedan radio na baterije, a zatim da će po sve to doći drug Stipe Ninić i na magarcu odnijeti u Pisak, gdje čeka

prva partizanska grupa. Nisam znao koliko drugova odlazi. Znao sam samo za neke, koji su u razgovoru spomenuti.

Pokojni Emo donio je radio na baterije. Do dolaska druga Stipe prošlo je prilično vremena. On je došao oko jednog sata poslije podne. Na prilično dugačkom lancu vodio je upadnog crnog magarca. Pomogao sam mu tovariti. Stipe je tovario vrlo spretno i uravnotežio teret. A zatim je otišao.

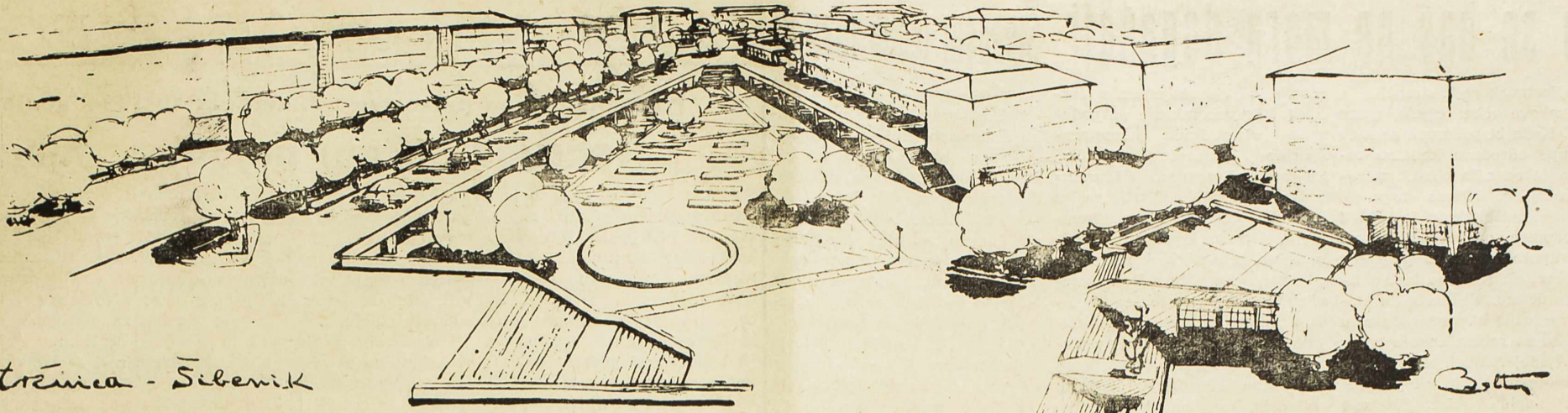
Tako su sve stvari, koje su bile namijenjene toj grupi, točno stigle na određeno mjesto. Napeto je bilo iščekivati da li će sve proći u redu. Od donošenja onih dviju vreća do donošenja radia na baterije prošlo je prilično vremena, a do dolaska druga Stipe još više.

U takvim časovima vrijeme nekako i suviše sporo odmiče. Stipin dolazak i odlazak bio je veliko olakšanje. Prvi

dio posla je bio izvršen. Još veće je olakšanje bilo, kada se saznalo da je Stipe uspjeshno izvršio i drugi dio posla. On je trebao proći iza bolnice i produžiti za Pisak. Nije bilo isključeno da bi mogli naići Talijani i zaustaviti ga. Već su bila prošla četiri mjeseca talijanske okupacije, a fašisti su davanjem ricinusa i hapšenjem nekih naših drugova jasno ispoljili svoje terorističke namjere.

Predvečer su došli k meni drugovi Mate Pivac i pokojni Vlade Peran. Oni su odlazili da se priključe grupi u Pisku. Usput su navratili da se oproste. Tom prilikom Vlade se preobukao. Skinuo je svoje plave ljetne hlače i obukao neke starije. Plave je ostavio. I jedan šal, koji nije htio ponijeti sa sobom. Onako razvijen i krupan, sa laganim starim ožiljkom na nosu, apraštajući se Vladi se po običaju široko nasmijao. To je bio naš zadnji susret.

P. Periša

tržnica - Šibenik

Komunalna djelatnost

Na izgradnji turističke ceste koja će spajati Šibenik sa Tvrnicom lakih metala »Boris Kidrič« na Ražinama započeli su radovi u ponedjeljak. Zbog tehničkih razloga radovi se sada izvode samo na dijelu nove ceste u predjelu Draga ispod sjemeništa i na Križu. Radove je preuzelo građevno poduzeće »Rad« - Šibenik.

Postavljanje betonskih blokova na preostalom nedovršenom dijelu gradske obale nalazi se u toku. Istovremeno s ovim radovima vrši se i čišćenje podvodnog terena onog dijela koji se nalazi ispred Kneževog palače. Radovi, koje izvodi Pomorsko građevno poduzeće - Šibenik, užurbano se vrše.

Na Jadriji podignute četiri weekend kućice

Na kupalištu Jadrija su, pored dviju vikend-kućica, koje su podigli kupališno društvo »Jadrija« i NO gradske općine, u posljednje vrijeme izgrađene još dvije, od kojih je jednu podigao »Rad« - građevno poduzeće u Šibeniku. Sve ove četiri vikend-kućice izgrađene su na zapadnoj strani kupališta, u borovoj šumici, ispred kojih će možda već u idućoj sezoni biti otvorena nova prostrana, pješčana plaža. U perspektivi je da se u neposrednoj blizini ovih vikend-kućica podigne moderni restoran, koji će opskrbljivati kako stanovnike vikendica, tako i ostale posjetioce kupališta Jadrije.

Izgradnja vikend-kućica na Jadriji predstavlja jedinstven primjer ugostiteljsko-turističkog smještaja u našoj zemlji. Ono

je kudikamo rentabilnije od tzv. camping naselja koja se u posljednje vrijeme prakticiraju na Jadranu. Za iduću sezonu trebalo bi izgraditi više takvih vikend-kućica, jer za ove iz unutrašnjosti zemlje postoji nezapamćen interes. Koliko smo obaviješteni od uprave kupališnog društva »Jadrija«, veći broj domaćih turista uputio je zahtjev da im se osigura smještaj u vikend-kućicama.

Šibenik kroz tjedan

Kinematografi

TESLA: premijera američkog filma — FRANCIS U VELEGRADU — Dodatak: Filmske novosti br. 29. (do 12. VIII.)
Američki film u bojama — PLOVEĆE KAZALIŠTE — Dodatak: Filmske novosti br. 29. (13.—16. VIII.)
SLOBODA: zatvoreno radi restauriranja.

Dežurna ljekarna

Službu vrši II. narodna ljekarna — ulica Bratstva i Jedinstva.

IZ MATIČNOG UREDA

RODENI

Tomislav, sin Špire i Blaženke Kovač; Boris, sin Đure i Ane Fišer; Divna, kći Ivana i Marije Parać; Goran, sin Marka i Danice Lokas; Krešimir, sin Tomislava i Ljerke Ninić; Vedrana, kći Borislava i Marije Junaković; Smiljana, kći Zvonimira i Antice Grubelić; Davor, sin Ante i Dušice Gačina; Siniša, sin Ive i Vjere Gulin; Gordana, kći Iva Kačanić i Tonke Celić; Ljubomir, sin Vladimira i Aleksandra Stubićar.

VJENČANI

Lubura Ante, nastavnik — Kranjčec Nada, nastavnica; Mikulandra Frane, prometnik — Pačar Milla, krojačica; Radić Vinko, elektrotehničar — Cipin Nevenka, med. sestra; Vuković Ivo, tokar — Celić Marija, tekst. radnica; Savić Radovan, vojni službenik — Panjkota Vjera, trg. pomoćnik; Vučić Ivica, apotekar — Kalik Zivka, profesor; Bujas Nikica, mehaničar — Crljen Zorka, radnica i Strkalj Janko, električar — Daleta Olga, domaćica.

UMRLI

Zelić Tonka rod. Vojvodić, stara 71. god.; Klasnić Radojka Dušanova, stara 15 god.; Iljadica dr. Vice pok. Petra, star 85 god.; Gulin Luka pok. Špire, star 72 god.; Knežević ud. Marija, stara 50 god. i Rakić Ljubica, stara 42 god.

Izlet na Kornate

»Putnik« Šibenik priređuje u nedjelju 15. o. mj. izlet na Kornatska otočja s polaskom u 4 a povratkom oko 22 sata. Cijena za polazak i povratka iznosi 400 dinara po osobi. Na brodu će biti buffet. Predbilježbe se vrše kod »Putnika« do subote 14. o. mj. u 12 sati. Kod prijave treba prikazati ličnu legitimaciju radi ishoda pogranične dozvole.

O smještaju i izgradnji gradske tržnice

Grad Šibenik osjeća već mnogo godina potrebu da riješi problem tržnice. Ta potreba naročito se zaoštrila naglim razvojem i njegovom industrijalizacijom. Grad prelazi na složeniji način života i zahtijeva mnogo više od tržnice. Kod rješavanja toga problema ukazuju se dvije faze rada kao bitne: određivanje mjesta gdje da se smjesti tržnica, a zatim tek njeno arhitektonsko-urbanističko rješenje i organizacija okolnih područja.

Danas ćemo obuhvatiti pitanje smještaja tržnice u prostoru današnjeg i budućeg grada.

Tržni prostor svakog grada, pa i Šibenika, kroz stoljeća je predstavljao vrlo važno u životu grada. U tome prostoru ne obavlja se samo trženje u uskom pojmu riječi, nego i svi oni radovi, koji su vezani uz to. Prema tome cijela okolina tržnice sadrži poslovne trgovačke objekte, a to je za konstrukciju grada vrlo važan podatak. To je i razlog što nije tako jednostavno »seliti« tržnicu« s mjesta na mjesto i ako je to u uvjetima naglog povećanja grada naoko i neophodno potrebno. Upravo zbog nepoznavanja toga, da je tržnica tek sa svojom okolinom jedna određena cjelina, koja u životu grada vrši vrlo važnu ulogu, dešavalo se, da je i tržnica u Šibeniku mijenjala svoje mjesto putujući od obale preko trga sv. Ivana do Pazara, i onda se u više navrata vraćala i na ona stara mjesta, koja su kroz dugi niz godina postala novom odgovarala. Ona su bila povoljna zato, što im je sadr-

žaj okoline bio u skladu sa samom tržnicom, a i inače je to predstavljalo centralni položaj na teritoriji staroga grada. Grad se, međutim, razvijao, povećao i širio, te kako nije postojao urbanistički plan razvoja grada, tako nije moglo ni biti povoljno riješeno pitanje smještaja tržnice.

Radom na urbanističkom planu razvoja i uređenja grada, koji je trajao više godina, došlo se do zaključaka i planova koji rješavaju osnovne elemente strukture grada, počam od željezničkog čvora, stanice, obale i glavnih saobraćajnica, pa do radnih, industrijskih i stambenih zona grada. Ti urbanistički planovi sređuju i konstrukciju centra grada, u kojem je jedan od važnih elemenata i tržnica, ali tržnica sa cjelokupnom svojom poslovno-trgovačkom okolinom.

Svaki drugi put u rješavanju smještaja tržnice dovodi do loših rezultata, a najlošiji rezultat je onaj, kada je grad prinuđen na »privremeni smještaj« tržnice, a s razloga što se u vremenu nova okolina tek uputi u izgradnju objekata koji svojim sadržajem čini tržnicu, a već se vidi da oni nemaju ni trajnog uslova ni dovoljno prostora, da se na takovom »privremenom« mjestu razviju u dimenzijama koje odgovaraju porastu grada. Uz to koži izgradnju okoline očekivaju se novog selenja tržnice. Tako-va privremena rješenja prate i izdaci za prilagodivanje okoline, a ti izdaci postaju seobom tržnice neiskorišteni. Tako i nastaju u tijelu grada područja bez odre-

dene svrhe pusta i bez života. U tome smislu prave se i danas griješke gotovo u svim postavama tržnica u našim gradovima, od Zagreba do Beograda i Skoplja pa do susjednog Zadra.

Iz tih razloga bilo je naročito poželjno, da se u Šibeniku doneše odluka o izgradnji tržnice tek tada, kada to dozvoli napredak radova na urbanističkim planovima konstrukcije grada. Tako se došlo do mjesta u kome će se graditi konačna i stalna tržnica, koja treba da zadovolji i potrebe grada danas kao i za grad veći za nekoliko desetaka hiljada stanovnika.

Dosadnji prostor tržnice na Pazaru ne odgovara s više razloga: jedni su oni, vezani za porast grada i centralni smještaj poslovno-trgovačkog dijela grada, a drugi oni, koje znaju najbolje same građanke, prašina, promet, bura i udaljenosti ostalih elemenata tržnice, ribarnice i sl. Sve te pojave ne smiju nastati u izgradnji nove tržnice.

Do sada je bilo pokušaja, čak je i izgrađen idejni projekat smještaja tržnice iznad Poljane, no to rješenje bi imalo mnogo nedostataka koji se ne dađu izbjeći, kao: položaj u tijelu grada je takav, da to područje nema dobru vezu s obalom na kojoj treba da se održi život grada i da se udovolji potrebama stanovništva s otoka, — zatim nema nikakve mogućnosti dobrih cestovnih veza za snabdijevanje tržnih područja odvojenom od kretanja građana pješaka, — područje je izloženo buri i ljetnoj sparini, — ovo mirno područje grada ne bi bilo uputno pretvoriti u poslovno-trgovački centar grada, a šteta bi bila i da se to reprezentativno mjesto iznad Poljane namjerno toj svrsi, — tržnice.

Radom u urbanističkom rješavanju organizacije centra sadašnjeg i budućeg grada, ustali- lo se i mjesto na kome treba da se stvara poslovno-trgovački dio grada i tržnica. Sama tržnica zaprema neizgrađenu ulazu Drage u kojoj će se smjestiti i glavna tržna hala i trg namijenjen trženju. Prednost ovog područja je u mogućnosti izgradnje, jer je danas prazna, kao i njegov centralan smještaj između starog i novog dijela grada, a s odličnom vezom sa Poljanom i obalom. Glavni tržni prostor nešto je niži od nove ceste, čime je on zaštićen od bure i zimi izložen grijanju sunca, a ljeti ugodno provjetran maistralom.

Na priloženoj skici vidi se nova stambena zgrada Zeljezare kod Sjemeništa, u daljini nova zgrada Elektrodalmacije i ispred njih nova cesta koja je odvojena od tržnice drvoredom i zelenilom. Tržnu halu okružuje sam trg, a u prvoj etapi izgraditi će se hala uz cestu, a koja je orijentirana prema novome trgu. Ova hala je natkrivena, a njena izgradnja usklađena je s izgradnjom ceste, koja se već gradi.

Odlukom NO-a gradske općine prva etapa tržnice gradit će se odmah i paralelno s izgradnjom ceste, jer to znatno pojeftinjuje samu izgradnju.

Ing. arh. Dragutin Boltar
(Nastavit će se)

IZ STAROGA ŠIBENIKA

Šibenski težak 1839. g.

Od 1824. do 1838. izvršen je katastarski premjer Dalmacije, da bi se, mjesto dotadanje desetine, mogao uvesti porez po katastarskom čistom prihodu.

Elaborat toga premjera, po katastarskim općinama, koji je u potpunosti sačuvan (danas se nalazi u Arhivu mapa i katastarskih elaborata u Splitu), pruža nam bogat materijal za studij socijalnih i ekonomskih tadanjih prilika u Dalmaciji. Naročito su važni »Operati porezne procjene«, koji su napravljeni za svaku pojedinu katastarsku općinu 1839. g. Oni se nalaze u posebnim svescima za svaku katarsku općinu i sadrže detaljni njezin ekonomski opis (u 15 paragrafa), kao uvod, a zatim procjenu prihoda u naturi.

Grad Šibenik bio je tada — i ostao do najnovijeg vremena — podijeljen u četiri katastarske općine: Šibenik, Goricu (sa Varošom), Dolac i Crnicu. Imao je svega 5347 stanovnika (Grad sa Goricom 2662, Varoš 1732, Dolac 621, Crnica 332) i 1148 kuća, u kojima se stanovalo 1065 obitelji. Ako se izuzmu djeca, nemoćnici, pa osobe građanskog stanja i svećenici, aktivnih je poljoprivrednika bilo 3555. U broj ovih operata ubraja i ono 260 obrtnika u Gradu i 17 njih u Varošu, izrečno navodeći da se skoro svi bave i poljoprivredom. Narodnost stanovnika nije iskazivana, ali nije propušteno istaknuti da je u Šibeniku tada bilo 440 pravoslavnih (u Gradu 224, u Varošu 205, u Docu 11).

Šibenik je, dakle, 1839. g. bio težak grad. U Varošu, Docu i Crnici stanovalo je samo pokoje građansko lice, ali i u samom Gradu s Goricom dobre 3/5 stanovnika bavile su se poljoprivredom.

Cjelovitog zemljišnog posjeda nije ni onda bilo. Zemlja je bila podijeljena u sijaset parcela, kojih je, skupa sa zgradama, bilo 6998.

Težake »plemenštine« (vlastite zemlje) bilo je malo. Šibenski je težak bio kmetom »gospode šibenskih posjednika«, kojoj je davao trećinu ili četvrtinu plo-

dova vinograda i oranica, a polovinu ubranih maslina.

Težakova ishrana bila je vrlo skromna: ječmeni kruh, ječmena kaša, sočivo svake vrsti, blitva i ostala zelen; kao smok, u sve-tačnim danima i za vrijeme poljskih radova — bravetina ili kozletina, ili malo suhog svinjskog mesa, sira, jaja, suhih smokava te svježe i soljene male ribe; lagana bevanda, ponekad kvasina, a u raznim prigodama cijelo vino. Ishrana preduzimljivih građana — veli operat — »bolja je, jer se hrane dobrim kruhom, dobrim mesom, ribama svake vrsti i piju dobro vino«.

Skromne, ponekad i vrlo loše su i težake kuće. U Crnici je samo pet pristojnih kuća: tri služe šibenskoj gospodi, jedna pripada crkvi, a jedna privatniku. Ostale, kako one građane u suho i pokrivene slamom, tako i zidanice pokrivene crijepom, kojih je više, tijesne su i uske te imadu samo jednu prostoriju, koja služi i za stanovanje i za gospodarske potrebe. Nešto bolje su kuće u Docu, ali i tu one u gornjem dijelu zagrada građene su u suho i pokrivene šimlom te jedva mogu primiti težakovu obitelj. Na Gorici i u Varošu težake su kuće na kat, zidane i pokrivene crijepom, osim malog broja potlešica građanih u suho i pokriivenih šimlom. Sve kuće u Gradu višekatne su zidanice pokrivene crijepom.

Stoke je u gradu i predgradima (blago Dolačana na Srimi nije uračunato) bilo dosta malo. Najviše, dakako, ovaca — 430 glava, pa koza (202, osim 10 — sve u Crnici), volova — 49, krava — 18, svinja samo 12. Nađeno je 49 konja, mnogo više — 143 — mazgi, a najviše magaraca — 277, i sve ove životinje služile su samo za nošenje tereta, a ne i za vuču, jer tada težake kuće očigledno nisu imale kola, a ni su ih ni trebale, pošto osim ceste Driš-Šibenik-Trogir jedva da je bilo koga drugog dobrog kolnoga puta. Stoka je domaće pasmine i šlaba. Nešto malo peradi goji se za domaću potrebu. (Nastavak na 4. stranu)

To se baš ne mora događati Šibenski težak 1839. g.

(Nastavak sa 2. strane)

kilo kakove robe: cipela, gume i t. d. Kada bi poduzeća pristala da kupe određenu količinu robe, on bi od njih odmah zatražio narudžbu. Nakon toga bi prema narudžbi, koju je dobio od poduzeća, odmah fakturirao robu, uputivši fakturu poduzeću u Borovo, ali robu ne bi bio izdao naručiocu. Poduzeće u Borovu razdužilo bi prodavaonice u Šibeniku sa robom označenom u dostavljenoj fakturi, te bi kasnije samo potraživalo od poduzeća da naplati robu. Naravno »Borovo« ne bi odmah tražilo naplatu. Smatrajući da je roba isporučena, ono bi čekalo izvjesno vrijeme da roba, koju je fakturirao Krstin, bude naplaćena putem banke. Kako pak novac ne bi stizao, tada bi »Borovo« uputilo opomenu poduzeću u Šibeniku, a jedan primjerak opomene dostavilo na znanje i Krstinu. Poduzeće bi kod Krstina interveniralo: kako se mogu slati opomene, kada naručena roba nije zaprimljena u skladište? Nakon toga Krstin bi izdao odgovarajuću robu, a poduzeće bi zatim izvršilo uplatu putem banke kombinatu »Borovo«.

Krstin bi sada odmah napravio jednako drugu fakturu na neko drugo poduzeće za iznos koji mu nedostaje, te bi tako u stvari sa krivo ispostavljenim fakturama pravdao prigodom kontrole prodavaonice po organima iz Borova, manjak za kojeg je znao i koji iznos bi kontrolori i potraživali. U stvari kontrolori nisu ni potraživali pravljanje iznosa, već bi kod same kontrole Krstin izjavio, da sumu koja nedostaje za pravljanje, ima još da uplati to i to poduzeće, pa je stanje naoko bilo uvijek ispravno, jer su smatrali da će kombinat »Borovo« primiti taj iznos od tog poduzeća. Nikada nije ispitivao kod poduzeća ispravnost narudžbenice i faktura. Krstinove fakture bile su fiktivne. Pomoću takvog manipuliranja sa fakturama hvatao je samo vrijeme, jer mu je ono bilo osnovno. Konačno kada mu je nađen prigodom posljednje kontrole manjak od oko 60.000

dinara, bio je smijenjen s dužnosti. Fiktivne fakture na poduzeća: »Izgradnju«, »Autotransportno poduzeće Šibenik«, »Tvoronica Lozovac«, »Udarnik« u Drnišu, društvo »Partizan« u Šibeniku, »Kornat« ribarski kombinat, »Uprava komunalnih službi NO-a kotara«, trebale su biti od strane poduzeća u Borovu realizirane, t. j. za označene iznose u njima »Borovo« je potraživalo novac od pomenutih poduzeća. Sve te opomene stvorile su opravdano komešanje kod tih poduzeća, koja su odmah preko svojih službenika intervenirala na prodavaonice, da nisu tražila, a niti primila robu, za koju »Borovo« potražuje isplatu.

Tako je Krstin došao pred gotov čin.

„Službena“ putovanja

Dolović Jovan, novi, sada već bivši direktor poduzeća »Gradska mljekara« u formiranju, došao je u Šibenik, po natečaju.

Dao se odmah na putovanja, da obavlja poslove u vezi sa otpočinjanjem rada centralnog objekta poduzeća »Gradska mljekara« (na mjestu ex Alpa). Ali ta putovanja bila su jako sumnjiva. Po više dana bezrazložno zadržavanje, pa i u mjestima, u kojima nije imao što da obavlja. Ova sumnja našla je potvrdu u njegovom načinu rada. Doveo je sa sobom jednog valjda svog poznanika Vidovića iz Beograda i postavio ga za šefa računovodstva.

Zbog svega toga podvrgnuta je ispitivanju djelatnost Dolovića i njegovo »zalaganje«, kako je on to uvijek isticao.

Kontrolom putnih računa i ostalih dokumenata utvrđeno je, da je Dolović Jovan u svoju ličnu korist prisvojio iznos od 67.225 dinara.

Za kratko vrijeme ostao je dužan i hotelu »Krka« oko 20.000 dinara za hranu.

Protiv Dolovića je pokrenut krivični postupak radi krivičnog djela pronevjere, a Vidovića je prihvaćen otkaz. — OR —

Jednogodišnji Birotehnički i Abiturijentski tečaj

U novoj školskoj godini započet će u Zagrebu radom jednogodišnji Birotehnički i Abiturijentski tečaj. Oba ova tečaja namijenjena su u prvom redu za uzdizanje kadrova potrebnih u našem ustanovama i poduzećima.

Zadatak je Birotehničkog tečaja da stvori stručni kadar stenodaktilografa, zatim korespondenata, te pomoćnih sila za ostale uredske i sekretarske poslove u poduzećima i ustanovama. Na ovom tečaju bit će zastupljeni slijedeći predmeti: Stenografija, daktilografija, poslovna korespondencija s pravopisom, organizacija poduzeća i tehnika poslovanja, sekretarski poslovi, osnovi knjigovodstva s privrednom matematikom, te jedan strani jezik po izboru. Sama nastava vodit će se po suvremenim metodama, koje najbolje odgovaraju za stručne škole ovog tipa, a predavat će kvalificirani nastavnici. Tečaj će imati dva smjera: privredni i administrativni.

Ovaj će tečaj moći pohađati svi oni koji su s uspjehom svršili najmanje 4 razreda gimnazije ili slične škole. Polaznici će, pored ostalog, vršiti vježbe na pisanim strojevima po najnovijem sistemu slijepog pisanja s deset prstiju.

Svi polaznici ovog tečaja plaćat će na ime školarine mjesečno 1.250 i 250 dinara za održavanje pisanih strojeva, dakle ukupno 1500 dinara. Školarinu treba uplatiti svaki mjesec najkasnije do 5-oga u mjesecu. Kod upisa uplaćuje se školarina za 3 mje-

seca unaprijed tj. 4500 dinara, dok za ostale mjesece po 1500. Polaznici birotehničkog tečaja nemaju pravo na dječji dodatak, a niti na odgodu služenja vojnog roka. Na kraju školske godine, kada se polažu završni ispiti, polaznicima se izdaju svjedodžbe.

Dosadašnja praksa pokazala je da ima polaznika, koji ne će ili ne mogu s vladati predviđeno gradivo, pa takvi postaju smetnja onima, koji savjesno rade i koji žele da nauče. Stoga će se i na ovom tečaju poslije 3 mjeseca obuke održati kontrolni ispiti, tako da onaj koji ne položi taj ispit s uspjehom ne će moći nastaviti daljnje školovanje.

Sve upute u vezi s Birotehničkim tečajem daje svaki dan od 8—12 i 17—19 sati tajništvo Hrvatskog stenografskog društva, Zagreb, Zrinjevac 9/I. telefon 32-510.

Zadatak je jednogodišnjeg Abiturijentskog tečaja, koji će se također otvoriti u Zagrebu u rujnu ove godine da školuje stručni kadar sekretara poduzeća i ustanova, korespondenata za hrvatski jezik i za strane jezike (engleski, njemački ili francuski), te službenika, koji će poznavati zakonske propise u privredi i administraciji, te ostale birotehničke poslove.

U ovaj tečaj moći će se upisati svaki onaj, tko je završio 8 razreda gimnazije ili drugu srednju školu s položenom velikom maturom. I za ovaj tečaj važe svi ostali uvjeti koje smo spomenuli kod prethodnog tečaja.

(Nastavak sa 3. strane)

Stalni pazar drži se u Šibeniku svake subote.

Sijanje radaju ječmom, pirorom, bobom i sočivima, vinogradi davaju »crno vino jedne jedine vrsti« (samo bogatiji posjednici imaju panje maraštine), maslinjaci masline, vrtovi razno povrće, pašnjaci služe za ispašu blaga, a ono malo zagajenih ograda daje drvo za težačka ognjišta i za taklje i koce. Vrlo je malo smokava. O drugim kakvim voćkama katastarski operat šuti. Gajevi se nemilice sijekaju, ali pašnjaci se pretvaraju u vinograde i maslinike. Ovi posljednji niču na uštrb loza.

O težačkom radu i načinu obrade zemlje operat veli:

»U pogledu marljivosti obradivača nema se što primijetiti, jer svi bez iznimke obrađuju zemlju ne žaleći truda, koji je jedino njihovo sredstvo da iz neplodnog tla, punog stijena i grebena, istrgnu nesigurnu svoje ljetinu.

Skoro svi su kmetovi, zaduženi do očiju, bez gnjojiva i stoke...«

Zemljovlasnici se »ni u najmanjoj mjeri ne staraju za unapređenje zemljoradnje, osim ponekog preduzumljivog vlasnika iz grada ili Varoša, koji je od otrag nekoliko godina uveo kljaštrenje maslina...«

Težački alat — operat za nj navodi naše narodne nazive — primitivan je.

Proizvedena žita srednje su vrsti i nikako ne mogu podmiriti težačeve potrebe. Vино i ulje vrlo su dobri. U rodnim godinama njihov urod prelazi potrebe proizvođača i višak »obično biva od najblijedijih kmetova predan šibenskim spekulativcima na podmiru dugova u koje su pret hodno u toku godine upali«. Vино se naveliko prodaje Zagorcima, a ulje izvozi u Trst i Mletke.

Označujući i opet poljoprivredu daleko najvažnijom granom šibenske privrede, operat nije pri kraju propustio da spomene još neke grane gospodarske djelatnosti Šibenčana, kompleментарne zemljoradnji, kao što su na pr. kotlarice za pečenje rakije (71), destilerije koje proizvode maraskin (ona u Varošu sa 3 kotla i 2 radnika proizvodi na godinu 1000 boca), tangariju (5 radnika, 12.000 lakata sukna), tiješkove za izradu maslinovog ulja, voštarnice, mesarnice, tvornicu tjestenine (1 stroj, 7 radnika), ribarstvo i pomorski promet (5 trabakula sa 30 mornara, 6 bracara sa 23 mornara, 62 gaje). 1839. g., kao i ranije kroz stoljeća, dolazili su u Šibenik trgovačkim poslom stanovnici turske Bosne.

B. D.

ZAHVALA

Smatram svojom dužnošću da se zahvalim liječnici dru. Antoniji Cvijetković-Monti, spec. za ginekologiju, koja je izvršila mojoj ženi veoma tešku operaciju sa takovim uspjehom, da je ona ne samo izbjegla sigurnoj smrti, nego se sada nalazi u potpunom zdravlju. Nadalje moram istaći svoju zahvalnost i Mr. Anti Franceschi-ju, spec. za medicinske pretrage i šefu centralnog laboratorija Opće bolnice, koji je osim prijateljskih osjećaja pažnje učinio prije i poslije operacije sve potrebne pretrage s vanrednom visokom stručnom spremom.

Isto tako toplo zahvaljujem Ravnateljstvu opće bolnice u Šibeniku kao i ostalom stručnom osoblju, koje je omogućilo najbrži oporavak moje žene, velikom brigom, koja se posvećuje danas svim bolesnicima ove naše zdravstvene ustanove.

E. Vukov

ZAMJENA STANA

ZAMJENJUJE SE TROSOBNI stan u Šibeniku za udobni jednosobni stan. Za informacije obratiti se uredništvu lista.

IZ SPORTSKOG ŽIVOTA

Na republičkom prvenstvu u vaterpolu za 1954. godinu

„Naprijed“ (Zgb) najbolja ekipa

6., 7. i 8. o. mj. održano je u Šibeniku prvenstvo NR Hrvatske u vaterpolu. Natjecanje, koje se odvijalo u uvali Paklena, održano je u okviru 10-godišnjice oslobođenja Šibenika. Na ovom takmičenju nastupilo je oko 100 vaterpolista iz društava »Naprijed« iz Zagreba, »Pošk« iz Splita, »Jedinstvo« iz Zadra, »Omladinac« iz Osijeka, »Željezničar« iz Karlovca, »V. Kovačević« iz Hvara, »Velaluka« iz Velaluke na Korčuli, »Mladost« iz Bjelovara i »Mornar« iz Šibenika.

Na ovom prvenstvu najbolju formu pokazala je ekipa »Naprijed« iz Zagreba, bivši član savezne vaterpolo lige, koja je sve susrete riješila u svoju korist i zaslužno osvojila naslov najbolje momčadi u našoj Republici. Dobru igru prikazao je i »Pošk« iz Splita, kojem još nedostaje iskustva, ali će za godinu - dvije predstavljati solidnu ekipu. Ostale momčadi pokazale su osrednji vaterpolo i redosljed na tablici je realan. Mlada ekipa »Veljko Kovačević« iz Hvara, prema predvedenim igrama za-

služila je mnogo bolji plasman na tablici. Domaća ekipa se i na ovom prvenstvu slabo plasirala. Za njen daljnji napredak bit će potrebno da se mjerodavni faktori pozabave pitanjem jednog stalnog trenera.

Organizacija prvenstva, koju je na sebe preuzeo PK »Mornar«, bila je uglavnom dobra. Jedino se može prigovoriti što za učesnike nije nađen bolji smještaj. Na ovom takmičenju susrete su vodili ing. Roje, zatim Lozica, Baica i Jakopčević. Ipak je sa najviše iskustva sudio ing. Roje. Da posjet nije bio baš najbolji, razlog leži u prijevozu do plivališta, što još jednom pokazuje da će u slijedećoj sezoni trebati povesti više računata mjestu takmičenja, gdje će posjetioci, a i plivači bez mnogo truda moći doći na plivalište.

Na kraju je ipak potrebno nešto reći o propozicijama ovog prvenstva.

Moramo odmah istaknuti, da je odluka o načinu određivanja ekipa na grupe stvorila među društvima dva tabora. Naime, određeno je da četiri najbolje plasi-

rana društva s prošlogodišnjeg republičkog prvenstva kockom izvlače protivnike na drugoj strani. Tako su društva »V. Kovačević«, »Mladost«, »Omladinac«, »Jedinstvo« i »Naprijed«, dobili za protivnike mnogo slabija društva: »Željezničara«, »Mornara«, »Velaluku« i »Pošk«. »Mladost« je staviše bez borbe ušla u I. grupu. Da su propozicije zaista bile nerealne pokazuje ovaj primjer. »Pošk« je, iako se nalazio u grupi slabijih, dobio za protivnika »V. Kovačevića«, koja je momčad zaslužila daleko bolji plasman. Jer, da je kojim slučajem »Pošk« izvukao za protivnika »Naprijeda«, on bi sigurno nakon završenog prvenstva osvojio tek šesto, a »V. Kovačević« možda drugo ili treće mjesto na tablici. Stoga nije ni čudo da je među učesnicima došlo do negodovanja i do napuštanja prvenstva, kao što je to učinio »Željezničar« iz Karlovca.

Prvog dana održana su kvalifikaciona natjecanja za određivanje dviju grupa. Postignuti su slijedeći rezultati: Pošk — V. Kovačević 6:3, Naprijed — Velaluka 5:1, Jedinstvo — Željezničar 4:3 i Omladinac — Mornar 9:3. Prema tome u prvu grupu kvalificirali su se »Pošk«, »Naprijed«, »Jedinstvo«, »Omladinac« i »Mladost«, koja je bez borbe ušla u ovu grupu. U drugoj grupi stekli su pravo natjecanja društva »V. Kovačević«, »Velaluka« i »Mornar«, dok je »Željezničar« iz Karlovca poslije završenih kvalifikacija napustio takmičenje.

U obim grupama igralo se po dvostrukom bod sistemu i to u I. grupi za poredak od 1. do 5. i u II. grupi za poredak od 6. do 8. mjesta. Postignuti su ovi rezultati: I. kolo: Mladost — Omladinac 4:2, Pošk — Jedinstvo 5:0 i Velaluka — Mornar 8:3. II. kolo: Pošk — Omladinac 7:3, Naprijed — Mladost 11:2 i V. Kovačević — Velaluka 4:3. III. kolo: Omladinac — Jedinstvo 5:3, Naprijed — Pošk 7:2 i V. Kovačević — Mornar 8:2. IV. kolo: Naprijed — Jedinstvo 5:0 i Pošk — Mladost 6:2. V. kolo: Mladost — Jedinstvo 4:4 i Naprijed — Omladinac 3:2.

Naslov republičkog prvaka za 1954. godinu osvojio je plivački klub »Naprijed« iz Zagreba, koji je za nagradu dobio ukusni pehar, dar Plivačkog saveza Hrvatske, dok su svi ostali učesnici ovog prvenstva dobili diplome. Prvoplasirani »Naprijed« i drugoplasirani »Pošk« iz Splita stekli su pravo kvalifikacionog natjecanja za ulazak u saveznu vaterpolo ligu.

Tablica

NERETVANAC	3	2	0	1	7	4	4
ORKAN	3	2	0	1	4	5	4
RADNIČKI	3	1	0	2	6	7	2
OMLADINAC	3	1	0	2	4	5	2

»KRKA« — industrija Šibenik

TRAZI

SEFA RAČUNOVODSTVA

Tablica

I. grupa	
NAPRIJED	4 4 0 0 26: 6 8
POŠK	4 3 0 1 20:12 6
MLADOST	4 1 1 2 12:23 3
OMLADINAC	4 1 0 3 12:16 2
JEDINSTVO	4 0 1 3 7:19 1
II. grupa	
V. KOVAČEVIĆ	2 2 0 0 12: 5 4
VELALUKA	2 1 0 1 11: 7 2
MORNAR	2 0 0 2 5:16 0

GOSTOVANJE

KAZALIŠTA IZ LOZNICE

Amatersko kazalište iz Loznice gostovalo je ovih dana u Šibeniku, gdje je sa dosta uspjeha na ljetnoj pozornici dalo dvije predstave, a to komedije »Porodicu Blo« i »Uzoran muž«.

Oglašujte u Šibenskom listu

ŠIBENSKI LIST

organ Socijalističkog saveza radnog naroda za grad i kotar Šibenik

Uredništvo, štamparsko poduzeće »Stampa«

Glavni i odgovorni urednik

NIKOLA BEGO

Tekući račun: Narodna banka Šibenik broj 531—T—292

Rukopis se ne vraćaju.

Pretplata za tri mjeseca Din 120.—, pola godine Din 240.—, za 1 godinu Din 480.—.